

Aktuální koncepční a metodické dokumenty v knihovnictví

Seminář pracovníků profesionálních knihoven Zlínského kraje

Uherské Hradiště, 27. dubna 2016

KRAJSKÁ KNIHOVNA
FRANTIřKA BARTOřE
VE ZLÍNĚ
PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE

Obsah – vybrané aktuální materiály

- Návrh Koncepce rozvoje knihoven na léta 2016 - 2020 s výhledem do roku 2025
- Standard pro doplňování a aktualizaci knihovního fondu - návrh
- Strategie digitální gramotnosti

Návrh Koncepce rozvoje knihoven na léta 2016 – 2020 s výhledem do roku 2025

Vychází ze Statní kulturní politiky na léta 2015 – 2020, která byla schválena usnesením vlády dne 15. dubna 2015.

<http://ukr.knihovna.cz/priprava-koncepce-rozvoje-knihoven-cr-na-leta-2016-2020/>

Vize pro rok 2025

**Společně tvoříme knihovny
jako nabídku služeb a informačních zdrojů
a otevřeného prostoru pro vzdělávání,
kulturu a osobní rozvoj.**

HLAVNÍ SMĚR: podpora spolupráce na různých úrovních: Já. Vy. Čtenáři. Knihovníci. Daňoví poplatníci. Baví nás to.

HLAVNÍ SMĚR: rozvoj zdrojů – knihovní fondy, data, digitalizace, elektronické informační zdroje, média.

HLAVNÍ SMĚR: prostor – podpora fyzicky existujících knihoven, služby knihoven ve virtuálním prostoru (příjemné místo pro jednoho i pro všechny, stále na blízku, pro každého bez rozdílu, se vzájemným respektem).

HLAVNÍ SMĚR: rozvoj kreativity, inspirace, využití tradic, knihovna, čtení jako zážitek. Dnes čerpáme z minulosti a tvoříme budoucnost.

Obsah koncepce

1. Knihovny ve virtuálním prostředí
2. **Knihovny jako otevřená vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra**
3. Doplnování knihovních fondů a informačních zdrojů
4. Efektivní metody trvalého uchování tradičních knihovních dokumentů
5. **Výstavba knihoven, podpora infrastruktury ICT v knihovnách**
6. Systém hodnocení a marketing veřejných knihovnických a informačních služeb
7. **Vzdělávání pracovníků knihoven**

2. Knihovny jako otevřená vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra

Cíl

- **Zvýšit počet knihoven** nabízejících kvalitní vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity, knihoven, které podporují kreativitu a vytváří širokou nabídku vzdělávacích i relaxačních aktivit pro různé skupiny uživatelů.
- **Zlepšit objem financování regionálních funkcí** knihoven dle standardu

Opatření, projekty, aktivity

- Využít potenciál sítě knihoven jako **přirozených komunitních center** :
 - zpracovat standard kvalitní akce
 - ukotvit kulturní, vzdělávací a komunitní funkci knihoven v knihovním zákonu
 - formou rozmanitých akcí propagovat regionální historii, seznamovat s osobnostmi regionu.
- **Rozvíjet vzdělávací funkce knihoven** zejména v oblasti celoživotního a občanského vzdělávání ve spolupráci se vzdělávacími institucemi a dalšími partnery na celostátní, regionální a lokální úrovni.

V knihovnách kraje bylo v roce 2015 uspořádáno **6 746** kulturních a vzdělávacích akcí.

Opatření, projekty, aktivity

- Podporovat **čtenářskou a digitální gramotnost** dětí i dospělých:
 - Vypracovat a ověřit standardy digitální gramotnosti v knihovnách.
 - Provázat standardy digitální gramotnosti s rámcovými plány škol - RVP.
- Podporovat **kampaně na podporu čtenářství a společenské prestiže četby.**
 - Vytvořit Národní program na podporu čtenářské kultury.
 - Podporovat akce typu Noc s Andersenem, Knížka pro prvňáčka, Lovci perel, Pasování prvňáčků,.

Opatření, projekty, aktivity

- Rozšiřovat nabídku knihovnických a informačních služeb pro různé cílové skupiny (např. děti, mládež, rodiny s dětmi, senioři, migranti, nízkopříjmové skupiny obyvatel, skupiny ohrožené sociálním vyloučením, zdravotně a mentálně postižení) – metodiky, dotační program,...
- Zajistit přístup k internetu, k prostředkům ICT a k digitálnímu obsahu všem bez rozdílu.
 - Naplňovat cíle v souladu se Strategií digitální gramotnosti.
- Regionální funkce knihoven – preferovat pomoc knihovnám v malých obcích,
- Konceptně a metodicky podporovat dobrovolnictví v kultuře - poradenství v rámci NK

5. Výstavba knihoven, podpora infrastruktury ICT v knihovnách

Cíl

- Zlepšit prostorové a technické vybavení knihoven
- budovat knihovny jako příjemná místa pro studium, volný čas, setkávání a pro rozvoj kreativity.

Opatření, projekty, aktivity

- **Analýza prostorového zajištění knihoven provozovaných obcemi**
- **Vybudovat metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukce knihoven v Moravské zemské knihovně** (vybudování pomocné evidence realizovaných projektů, příprava doprovodných materiálů, příprava seminářů a standardů podle velikosti obce pro různé typy knihoven, příprava dotačního programu)
- **Finančně podporovat investiční projekty veřejných knihoven v regionech**
- **Podporovat vybavování knihoven ICT v oblasti služeb uživatelům** (aktualizace programu VISK, Implementace Strategie digitální gramotnosti ČR v oblasti knihoven)
- **Aktivní spolupráce s MMR ČR a MK ČR na přípravě a realizaci program IROP pro podporu rozvoje knihoven.**
- ...

7. Vzdělávání pracovníků knihoven

Cíl

- Zlepšit vzdělanostní a platovou strukturu pracovníků knihoven

Opatření, projekty, aktivity

- Analyzovat současný systém odměňování. Zavést opatření vedoucí k nastavení **systemu adekvátního odměňování knihovníků** a odborných pracovníků knihoven.
- Dokončit přípravu **Koncepce celoživotního vzdělávání** knihovníků a dalších odborných pracovníků v knihovnách. Zajistit koordinaci systému CŽV v knihovnách.
- Připravit metodiku pro **system inovačního vzdělávání pracovníků knihoven**.
- Vytvořit schéma doporučené prostupnosti formálního i neformálního vzdělání pro knihovnické profese využitelné zejména v komunikaci se zřizovateli a orgány státní správy.
- Novelou knihovního zákona dosáhnout **definování povolání knihovníka**.
- Zpracovat obsahové **náplně a metodiky kurzů pro knihovníky** ve struktuře knihovnických specializací podle Národní soustavy kvalifikací. Zpracovat i variantní kurzy ve formátu **e-learningu**.
- Prohloubit **spolupráci s odbornými středními a vysokými školami**, které se zaměřují na přípravu pro povolání knihovník (např. stáže v knihovnách).
- ...

Standard pro doplňování a aktualizace knihovního fondu

Dobrý fond pro dobrou knihovnu

Strategie digitální gramotnosti

Zapojení knihoven do realizace cílů

Strategie digitální gramotnosti.

Strategie digitální gramotnosti (SDG)

- Strategii předložilo Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV).
- Byla schválena usnesením vlády z 1. 12. 2015.
- Přípravou materiálu bylo pověřeno MPSV za spolupráce MŠMT.
- Strategii na základě zadání MPSV zpracoval Fond dalšího vzdělávání (FDV), který spolupracoval s experty z celé řady oblastí.

Vazby na další dokumenty

Strategie 2020

- **Evropská komise**
- ICT jako klíčový faktor pro inteligentní růst hospodářství založeného na znalostech a inovacích.

Digitální agenda

- **Evropská komise**
- Nedostatky v oblasti digitální gramotnosti a promarněné příležitosti při řešení společenských výzev.

Národní program reforem

- **Vláda ČR**
- ICT má pozitivními dopady na technickou připravenost podniků, příliv zahraničních investic, produktivitu práce, ale také celkovou vzdělanost obyvatel.

Státní politika Digitální Česko v.2.0

- **Vláda ČR, MPO**
- Opatření č. 16 - MPSV společně s MŠMT zpracuje strategii rozvoje digitální gramotnosti a elektronických dovedností.

Programové prohlášení vlády

- **Vláda ČR**
- Prioritou vlády je přijetí Strategie pro zvýšení digitální gramotnosti a rozvoj elektronických dovedností občanů.

Hlavní vize SDG

je rozvoj digitální gramotnosti občanů ČR tak, aby byli připraveni využít potenciál digitálních technologií

- ke svému celoživotnímu osobnímu rozvoji,
- ke zvyšování kvality života
- a ke společenskému uplatnění.

Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015 až 2020

Definice digitální gramotnosti (DG) dle UNESCO

- **soubor kompetencí** nutných k identifikaci, pochopení, interpretaci, vytváření, komunikování a účelnému a bezpečnému užití digitálních technologií za účelem udržení či zlepšení své kvality života a kvality života svého okolí, tj. např. za účelem pracovní i osobní seberealizace, rozvoje svého potenciálu a udržení či zvýšení participace na společnosti.

Digitální vyloučení

- Nedostatek digitální gramotnosti vede k **digitálnímu vyloučení**.
- Ohroženi jsou v určité míře všichni. Pro průběžné zvyšování digitální gramotnosti hraje klíčovou roli **průběžné celoživotní učení**.

Digitální gramotnost

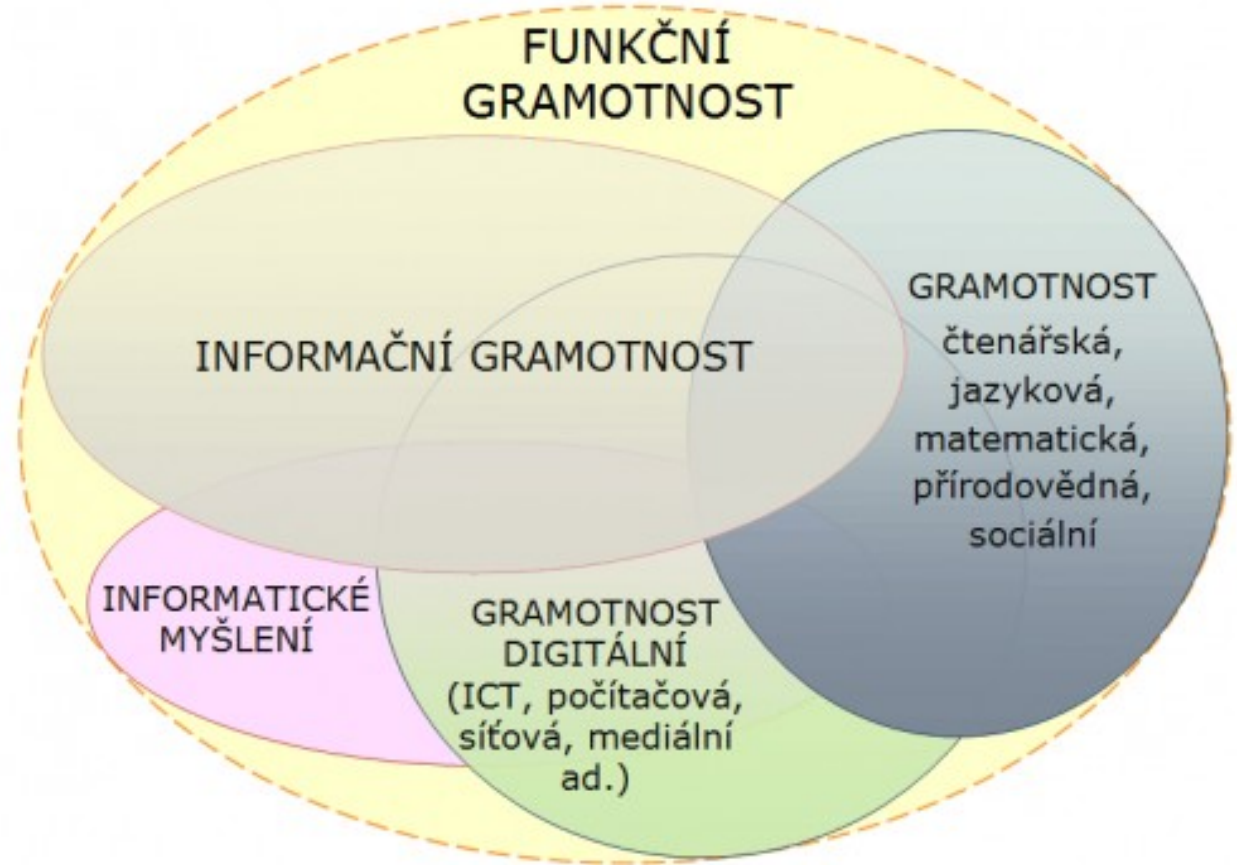
- Digitální gramotnost se neomezuje na technické zvládnutí jedné technologie, např. počítače.
- součástí jsou také motivace, **schopnost práce s digitalizovaným obsahem (tj. s informacemi)**, schopnost zvládnutí **bezpečného užívání digitálních technologií**, komunikační dovednosti a schopnost strategicky **využít danou technologii k udržení či ke zlepšení vlastní kvality života.**

- Pro organizace je efektivní zapojení digitálních technologií stále více podmínkou udržení konkurenceschopnosti.
- Na úrovni jednotlivce se digitální začlenění stále více stává jedním z faktorů sociálního začlenění, a to ve všech důležitých oblastech, jako jsou vzdělávání, pracovní život, společenský život či komunikace se státními institucemi.

Informační versus digitální gramotnost

*Gramotnostní
struktura použitá
pro specifikaci
informační
gramotnosti
NIQES (velikost
oblastí je jen
orientační)*

Kompetence

Ovládání nástroje

- **Operační dovednosti** - např. obsluha hardware, znalost funkcí kláves, klávesových zkratk, spuštění příkazů v software
- **Formální dovednosti** - orientace v digitálním rozhraní, navigace v digitální struktuře (menu, hypertext)

Práce s obsahem

- **Informační dovednosti** - vyhledávání, výběr a vyhodnocení digitálně zprostředkovaných informací
- **Komunikační dovednosti** - komunikace, interakce prostřednictvím digitální technologie zodpovědné sdílení informací a dat
- **Vytváření obsahu** - např. tvorba multimediálního obsahu, tvorba textu, tvorba webové stránky

- Digitální začlenění není samo o sobě spojeno s vyšší společenskou úspěšností či vyšší kvalitou života (naopak, nadměrné využívání ICT může být spojeno s problémy závislosti na internetu, zdravotními problémy, poruchami soustředění atd.).

Prioritní cíle strategie DG

- Zvýšení úrovně DG **zaměstnaných a nezaměstnaných osob** na úroveň potřebnou pro efektivní využívání digitálních technologií a na úroveň uplatnitelnou na trhu práce.
- Zvýšení úrovně DG **zaměstnanců a OSVČ** na úroveň potřebnou pro zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky.
- Zvýšení schopnosti **osob ohrožených sociálním a digitálním vyloučením** využít digitální technologie ke zlepšení jejich postavení ve společnosti.
- Zvýšení schopnosti **rodin** využívat příležitosti a eliminovat rizika související s ukotvováním digitálních technologií do jejich rodinného, školního i volnočasového prostoru.

Prioritní cíle strategie DG

- Zvýšení dostupnosti a přístupnosti elektronických služeb veřejného sektoru pro jednotlivce.
- Zvýšení efektivity a dostupnosti vhodných forem učení a vzdělávání prostřednictvím digitálních technologií v celoživotní perspektivě.

Strategické cíle

1. Zaměstnanost
2. Konkurenceschopnost
3. Sociální začleňování
4. Podpora rodiny
5. Elektronické služby veřejného sektoru
6. Podpora systému vzdělávání a učení prostřednictvím digitálních technologií

Finanční podpora

- Finanční podpora bude realizována ze státního rozpočtu a z operačních programů:
 - **OP Zaměstnanost,**
 - **Evropský sociální fond (IROP-Integrovaný regionální operační program),**
 - **OP Výzkum, vývoj a vzdělávání.**

Na co mohla být orientována podpora v oblasti knihoven

- Vzdělávání, rekvalifikace pracovníků knihoven v oblasti digitální gramotnosti, aby knihovny mohly poskytovat poradenství veřejnosti (SKIP jedná s UZS o vytvoření vzdělávacího programu)
- Podpora knihoven na vysokorychlostní připojení k internetu, podpora Wi-Fi pro lokální dostupnost
- Vybudování, vybavení digitálních učeben v knihovnách
- Zvýšení kvalifikace pracovníků knihoven - proškolení lektorů
- Pořádání kurzů na podporu digitální gramotnosti pro veřejnost
- Podpora zavádění a využívání komunitně orientovaných elektronických služeb přizpůsobených osobám s nízkou úrovní digitální gramotnosti

Vybudování nebo vybavení digitálních učeben v knihovnách

- Pro vybudování či vybavení digitálních učeben v knihovnách, bude možné získat podporu z IROP (priorita 2.4 = Zájmové, neformální a celoživotní vzdělávání).
- V tom případě je nezbytné, aby tento záměr byl zahrnut v takzvaných KAPech nebo MAPech - jedná se o základní podmínku pro úspěšnost projektu.
 - **KAP** - *Krajský Akční Plán* - Vzdělávání připravují kraje
 - **MAP** - *Místní Akční Plán* - vzdělávání dělají obce nebo místní akční skupiny (MAS).
- Tyto plány se v současné době vytváří a je nezbytné usilovat o to, aby projekty a záměry knihoven byly do těchto plánů zahrnuty.
- Na celostátní úrovni vznikne koordinační skupina pro realizaci Strategie digitální gramotnosti, která bude strukturu KAP, MAP, MAS informovat o možnostech zapojení knihoven.

Přehled celkových finančních nákladů

Strategický cíl	Odhad finančních nákladů	Z toho vzdělávání
1 - Zaměstnanost	4 975 000 000 Kč	4 048 000 000 Kč
2 - Konkurenceschopnost	1 082 500 000 Kč	910 000 000 Kč
3 - Sociální začleňování	605 000 000 Kč	55 000 000 Kč
4 - Podpora rodiny	274 425 000 Kč	199 425 000 Kč

Přehled celkových finančních nákladů

Strategický cíl	Odhad finančních nákladů	Z toho vzdělávání
5 – EI. služby veřejné správy	151 000 000 Kč	28 000 000 Kč
6 – Podpora systému vzdělávání a učení prostřednictvím digitálních technologií	137 000 000 Kč	78 000 000 Kč
Náklady na řízení implementace, monitoring a evaluaci Strategie digitální gramotnosti	70 000 000 Kč	
Celkové náklady	7 294 925 000 Kč	5 318 425 000 Kč

Knihovny – místa pro vzdělávání, přístup k IT, poradenství, komunitní aktivity, ...

Zdroje

- Návrh Koncepce rozvoje knihoven na léta 2016 – 2020 s výhledem do roku 2025. In: *Www.ukr.cz* [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: <http://ukr.knihovna.cz/priprava-koncepce-rozvoje-knihoven-cr-na-leta-2016-2020/>
- Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015 až 2020. In: *Www.mpsv.cz* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: www.mpsv.cz/files/clanky/21499/Strategie_DG.pdf

Děkuji za pozornost.

Ing. Jana Tomancová

Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně